

אל יט'ח²) במ' לב, ויגמש' במ' כבד: ט'א³ את למלש אמת ירחה, לדגמי אמת אתירית! קח כסאנכ, חדגב, חתלב; ווט'א⁴ באלאג.... בתכ' מדבר..... חיל, לד אכלם, תברככ ולד עקקם.... בהם קרנעם כמ' תירם וגבתיית כמ' אברם, וביהם פן בעל.

כלומר: וויזחק אל בלבבו, ויעלו בכבדו: צאי את, תל ש אמת ירחה, דגמי אמת את' רת! קחי משברך⁵ך וחויתוליך, זצאי אל הערבה,⁶ בתוך המדבר..... חיל, בידי את «האוכלים», ברעוי⁷ ולידי את «הטורפים».... להם קרבנים כמו שורדים ודבשות⁸) כמו אבירים, וולחים פני בעל.

ידוע עוד מעשה בגירוש אשר אל המדבר מציטט ווירולו מתרוך טכסת הנמצא עדין בעריכתה. הוציאו הוותק ב«כתביו אוגרית», עמ' 85 למתן, וככאן אני מביא את תרגומו בלבד: זציא ת רח', החודש, ויגרש להזוז את אשתו ולגִבְּרָא את אהובתו. כארבה תשכון שדה, כמו חסיל קצ'ות-מדבר.

השם תרח' – כשם תרח' אבי אברהם; וכבר שיערו חכמים שנקרה זה כן על שם אורה-כשדים והרין עריוו, שהיו מרכזים מפוזרים לפולחן סאן, אל הרוח. אל, ירחה' ו-תרח' כולם אחד, ו-את' רת רעתו היא: וככל המעשה מזכיר את המוטיב של-아버ם (בן תרח) ושירה והגר אמרתם. וזאת לזכור: אף «הגר שפחת שרי» הרה הייתה בבורחה המדברה (בראשית ט"ז), ואין בrichtה זו אלא חילוף-גנוזה מיטרודיה (שם פרק כ"א); ואפשר מאור שבראשונה היו מספרים עלייו על ישמעאל, אבי חמשני המדבר (ט"ז, 12), כי במדבר נולד; כ«אוכלים» שבכתובתנו.

ח. א. גינובה

(2) כרגיל פס ערבו מיזג בכתבים אלו ב-א', אבל בשלושה מקרים אלו ב-ב'.

(3) כסא הילודת (בשימוש לשון החכמים).

(4) בכמה מקומות, התרגומים הייחודיים והשומורניים מתרגמים „אלון“ – „מיישר“. אף הירונימוס יודיע פירוש זה, ומזהה „אלון“ – עמק בלא – עמק בלא – יונת; אבל אין המלא זאת מודגנת בכל דיאלקט ארץ-ישראל (בל' סורי יש אַלְוָן החאל מל' יונין), ונראה שמסורת קדומה הא.

(5) כן משמע „ברך“ בבניין קל בלשון המקרא. כריעה ללודת – עי' בש"א ד', 19.

(6) מן המקור האוגריתי, גבתית, אתה למד ש-דבשת מלשון גבשוישית. אה הדל"ת (חתת

גימ"ל) אפשר לבאר בדרכים שונות.

נְקוֹי הַמֶּת בְּעוֹת

(הערה)

שיטות נקיי המطبوعות שמילין עליהם נרקיס בספרו „מطبיעות היהודים“ ע"ע 78 ואילך נוהגות בכמה בתי-הוצאה באירופה ווסף המחבר עצמו השתמש בהן כמה שנים. ובכ"ז סכנה בהן לא בלבד לאיש המשתחש בהן מבלתי נסויין מוקדם (צירות ידים וכד'), אלא גם למطبיעות עצמן, היהו וחמרי החומצות המשמשים בהן פעילים לא בלבד על קروم המطبיעות שהמנקה רוצה להעבירו, אלא גם על גוף המطبع עצמה אם לא יזהר המנקה כראוי.

לפי כך יש לדעתו להמנע מהשימוש בשיטות אלה, ולבקר על פניהן את שיטות הנקיון הנוחות בתתי-נכונות ידועים באנגליה ובמצרים, שיטות שמיליצן עליהם הכימאי המומחה לנקיון חפצי-עתיקות ולשמורות א. לואקס בספרו:

Antiques, their Restoration and Preservation, London, 1924.

ל' כ' ח: לשם נקיון קרום דק יש לשירות את החמצן בתמייסת מימת-נדדור (ammonium). במרקמים קשים יותר יש להשתמש בחומצת-גמלים (formic acid) חמה. שמים את המטבעות בכליז זוכנית (יש להמנע מהשימוש בכליז רוס מוגגים או בכליז מתקמות מצופי אAMIL), יוצקים לתוך הכליז תמייסת חומצת-גמלים במים עד כדי לכטוט את המטבעות יפה יפה, וממחמים את התמייסה. ריכוזה של התמייסה יכול להגיע ל- 5% ועד 25% . טוב להתחילה בריכזו בין 10% ולהשנות את המטבעות בתמייסת החמתה כמה שעות. לאחר זאת יש להוציא את המטבעות ולבחרן את פעולתו החומר המנקה. אם לא הועבר כל الكرום מעל פני המטבעות יש להזרור ולשרוחן בתמייסה יותר מרכוזת. החומצת פועלת על תרכובות הנחות שנקרמו על הכסף ועל חלק מקרום הכסף עצמו (כסף כלורי) ואת המותר הנקל להעביר בעורת מברשת רכה בעוד המטבעות רטובות. אין החומצה פועלת על כסף המטבעות עצמו. לאחר הנקיוי יש להדיח את המטבעות יפה בימים נקיים וליבשן בדיקוק רב. שיטה זו טובה ביותר לשם שימוש בחפצים שנעשו מכף שאיכומתו ירודה.

נקוי חפצי כסף שהקրימו קרום קשה ועבה מתואר בפרוטרוט בספר הנ"ל בעמ' 72 ואילך.

ל' ג' ח' ש'ת ולברוג'זה: הבטוחה בשיטות הנוחות לנקיון חפצים עשויים ברונזה ונוחות היא שיטת מלחרדוש (sodium potassium tartarate). לשם כך יש להכין תמייסה בסיסית שתכפיל 15 חלקי מלח רושל ו-5 חלקי נתר מגאל (caustic soda) לכל 100 חלקי מים. חפצן שעומדים לנוקתו יש לשורתו בתמייסה זו למשך כמה שעות, ואם יש צורך בכך גם במשך ימים או יומיים. מידי פעם יש להוציא את החפצן מן התמייסה, להדיח במים נקיים ולשפכו באצבעות או במברשת חותי פליז, אבל בשום פנים לא במברשת חותי פליז, אם לאחר נסiron מתברר שאין החותם שורטיטים במתכת). לעיתים ניתן על פניו החפצן, לאחר הרשרה בתמייסת הנ"ל, קרום של חומצות אדרומית. קרום זה נשחק על נקלה בשעת ההברשה אם הוא דק; ואם עבה הוא ביותר יש להשלים את ההברשה בפעולה מייננת של קילוף זהיר (ע"י התזת חלקיק-קרום קטנים בעורת פטיש-שענים, מפסלת-עושי-תיכשיטים או סתם אולר). את מלאתה הנקיוי יש לסייע באמבטיה של תמייסת טריה, ואת הינה אפשר לסנן לשם שימוש ראשון בנקיון חפצים אחרים. לאחר הנקיוי יש להדיח את המטבעות כמה וכמה פעמים באמצעות נקיים נקיים (מים אלה יש להחליפן בכל פעם) וelibשן יפה אחר-כך. שיטה זו מצליחה גם בניקוי מטבעות שהעלו קרום עבה, ויתרונה הגadol הוא, כי אייננה פועלת על מכת המטבעות ע' צמן.

ישנו הוגם לשמר את מטבעות הברונזה והנוחות לאחר הנקיוי ע"י מריחת פניהן בלבד (Cellulose acetate).

ש. ייבין

1) בשיטת קילוף זו אין להשתמש במטבעות פריכות שמתכוון נאכלת (corroded) ביתר.